

EDUCATIEF GRADUAAT IN HET SECUNDAIR ONDERWIJS

HOGESCHOOL WEST-VLAANDEREN

OPLEIDINGSACCREDITATIE OP MAAT VAN DE EIGEN REGIE •
BEOORDELINGSRAPPORT

11 JUNI 2024



ELS TANGHE (VOORZITTER) • SUZANNE PINKSTER-SCHALKEN, BART
MEUKENS, CONNY LAUWERS (COMMISSIELEDEN) •
KRISTL VAN DER HEYDEN (SECRETARIS) • MIKE SLANGEN
(PROCESCOÖRDINATOR)



Inhoud

1	Abstract.....	4
2	Rapportage van het onderzoek van de commissie	5
2.1	Doornemen van het ZER en formulering van eerste indrukken.....	5
2.2	Dialogoog met de instelling	7
3	Oordeel	19
	Bijlage 1: Administratieve gegevens van de instelling en de opleiding.....	22
	Bijlage 2: Opleidingsspecifieke leerresultaten (OLR)	23
	Bijlage 3: Samenstelling van de commissie.....	24
	Bijlage 4: Programma voor de dialoog met de opleiding.....	25
	Bijlage 5: Verantwoording.....	27
	Bijlage 6: Overzicht van het bestudeerde materiaal.....	28

1 Abstract

De door de NVAO aangestelde commissie beoordeelt op basis van het door haar gevoerde onderzoek de kwaliteit van de opleiding Educatief Graduaat in het secundair onderwijs aan Hogeschool West-Vlaanderen (Howest) als voldoende en brengt daarom een positief advies met betrekking tot accreditatie uit aan de NVAO.

Op basis van haar verfijnde profiel en bijgestuurde visie beschikt de opleiding over een helder kader van leerresultaten op graduaatsniveau (Vlaamse Kwalificatiestructuur niveau 5). Het curriculum getuigt van een doordachte opbouw en de opleiding heeft veel aandacht voor het actueel houden ervan. Studenten waarderen de flexibiliteit van de opleiding en de intensieve begeleiding die ze genieten.

Studenten en werkveld tonen zich tevreden van de aanpak van de opleiding; wel vragen zij meer aandacht van het aspect 'klasmanagement', wat de commissie onderschrijft. De commissie adviseert dat het opleidingsteam zichzelf verder professionaliseert wat de verschillende vakdidactieken betreft. Vakdidactiek vormt immers een belangrijk onderdeel van het curriculum.

De opleiding beschikt over een gedreven team dat sterk samenhangt en goed samenwerkt over de twee campussen heen (Brugge en Oudenaarde). De begeleiding van de studenten in combinatie met de gestegen studentenaantallen en de permanente aandacht voor het curriculum zorgen voor een te bewaken werkbelasting.

De commissie meent dat de opleiding zichzelf nog kan versterken door een meer structurele samenwerking aan te gaan met het werkveld, zodat wederzijdse expertise en ervaringen uitgewisseld worden en er nog meer sprake is van 'samen opleiden'.

De commissie formuleert op basis van het gevoerde onderzoek de onderstaande aanbevelingen:

- Zet in op professionalisering van het eigen team met het oog op het versterken van de verschillende vakdidactieken.
- Organiseer een permanente en structurele wisselwerking met het werkveld, zodat het 'samen opleiden' nog sterker vorm krijgt.
 - Bouw de werkveldcommissies verder uit.
 - Maak werk van een professionaliseringstraject voor mentoren.
 - Ga partnerschappen aan om de vakdidactische aanpak te versterken.
 - Betrek alumni nauwer bij de opleiding.
 - Ga bijkomende partnerschappen met secundaire scholen aan om ook in Brugge authentieke klascontexten voor praktijkvakken te voorzien.
- Geef klasmanagement een prominentere plaats in het curriculum. Zorg ervoor dat het meer een rode draad vormt doorheen het opleidingsprogramma, zodat studenten op elk moment van het traject houvast hebben.
- Draag zorg voor formele participatie door studenten in de kwaliteitscyclus.

2 Rapportage van het onderzoek van de commissie

2.1 Doornemen van het ZER en formulering van eerste indrukken

Met belangstelling heeft de commissie het zelfevaluatierapport (ZER) doorgenomen van het Educatief Graduaat in het secundair onderwijs (EGSO), ingericht door Hogeschool West-Vlaanderen (Howest). De commissie waardeerde de open manier waarop de opleiding de feedback en resultaten van de diverse rapporten en visitaties deelde via het ZER. Ook vond ze het positief dat het volledige team samenwerkte om de visie van de opleiding te verfijnen en te verhelderen, in opvolging van de aanbevelingen van TNO en pilotaccreditatie. De visuele digitale onderbouw – die de opleiding typeert – werd eveneens gewaardeerd.

Een belangrijk aspect uit de visie betreft het onderscheid tussen het graduaat (VKS-niveau 5) en de verkorte educatieve bachelor in het secundair onderwijs (VBSO – VKS-niveau 6). Op basis van het ZER en de daaraan gelinkte documenten kon de commissie vaststellen dat de opleidings specifieke leerresultaten (OLR) van de opleiding duidelijk verschillen van de OLR van VBSO; per leerresultaat werd ook een competentietraject uitgewerkt. Het locatiebezoek zou de commissie de gelegenheid bieden om verder in te gaan op de manier waarop de opleiding haar visie in de praktijk brengt en hoe ze bepaalde keuzes maakt.

De opleiding zet in op heel wat verschillende organisatievormen van de opleidingsonderdelen, met de bedoeling maximaal in te spelen op het profiel van de studenten (zij-instromers). De commissie wilde graag in dialoog gaan over de mate van flexibiliteit die studenten genieten: kunnen zij zelf kiezen voor het ‘format’ van de lessen (contact-, *blended* of afstandsonderwijs), kunnen zij makkelijk van traject veranderen enzomeer.

Dat de studenten nauw opgevolgd worden door een vaste trajectbegeleider en een beroep kunnen doen op een coach vond de commissie alvast sterke punten. De commissie merkte op basis van de verstrekte gegevens op dat het studierendement van de opleiding beduidend hoger ligt dan het Vlaamse gemiddelde. Positief vond de commissie ook de aanzienlijke stijging van de studentenaantallen die de opleiding kan optekenen, en het feit dat de opleiding een hoge uitstroom naar het onderwijs kent. Het aanbod aan verdere professionaliseringsinitiatieven waarop afgestudeerden kunnen intekenen (verkort traject naar VBSO, postgraduatoren of een onderdeel ervan), beoordeelt de commissie eveneens als positief.

De opbouw van het curriculum – volgens de pijlers ‘Ik als lerende’, ‘Ik als leerkracht in de klas’, ‘Ik als leerkracht in de praktijk’, ‘Ik als leerkracht in de school’ – kwam als weldoordacht over op de commissie. De opleiding screef de opleidingsonderdelen (OLOD’s) op mogelijke overlappingen en hanteerde daarvoor een competentiematrix. Het werkplekleren is gekenmerkt door heldere volgtijdelijkheden en afspraken.

De commissie waardeert dat de opleiding blijft evolueren op het vlak van curriculum. Zo zet ze sterk in op digitale vaardigheden en overweegt ze om keuzeonderdelen te introduceren. De commissie wilde van de dialoog gebruikmaken om te polsen naar de draagkracht van het team: de hoge ambities met betrekking tot curriculum en organisatievormen in combinatie met het stijgende studentenaantal en de intensieve begeleiding die men studenten wil bieden, leken haar een uitdagende opdracht te vormen voor het team.

De commissie was ook benieuwd naar de manier waarop het team de inkanteling van de twee Centra voor Volwassenenonderwijs (CVO’s) in de hogeschool ervaren heeft. Verder wilde ze vernemen hoe de opleiding omgaat met de realiteit van twee campussen (Brugge en Oudenaarde). Het ZER vermeldt alvast dat de gemeenschappelijke elektronische leeromgeving hierin een belangrijke factor is.

Didactiek en vakdidactiek zijn goed voor een groot aantal studiepunten. De commissie wilde tijdens de dialoog meer vernemen over de invulling die de opleiding hieraan geeft: hoe komt de vakdidactiek tot uiting, welke inhouden komen aan bod en hoe organiseert de opleiding dit? Ook wilde ze peilen naar de aandacht die de opleiding besteedt aan het voorbereiden van studenten op het geven van theorielessen, aan de onderzoekende houding en het methodisch handelen. Het didactisch model van De Corte dat de opleiding hanteert, vond de commissie een interessant uitgangspunt waarover ze graag meer wou weten. Congruent opleiden is een principe dat de opleiding hoog in het vaandel draagt; tijdens de dialoog wilde de commissie vernemen in welke mate de docenten de vakdidactische principes die aan bod komen ook expliciteren.

Verder wilde de commissie in dialoog gaan over culturele bewustwording, diversiteits-sensitiviteit en inclusie. De opleiding heeft volgens de commissie terecht aandacht voor deze principes. De commissie wilde graag te weten komen op welke manier ze aan bod komen in de verschillende OLOD's.

Wat de evaluatiepraktijk betreft vond de commissie het positief dat een toetsplan werd opgesteld met een duidelijke link naar de leerdoelen en het verwerkingsniveau. Het Persoonlijk Ontwikkelplan (POP), dat over verschillende onderdelen van de opleiding wordt opgebouwd, stimuleert studenten om hun eigen leerdoelen te identificeren en actieplannen te formuleren om deze doelen te bereiken. De commissie wilde tijdens de dialoog meer vernemen over de begeleiding die studenten krijgen bij de formulering van het POP en over de opvolging ervan.

De opleiding maakt melding van het meerpaarogen-principe dat ze hanteert. De commissie was benieuwd te vernemen hoe dit principe bijdraagt aan een betere feedbackcultuur. Verder was ze benieuwd naar de rol van de stagementoren en de opleiding zelf bij de tussentijdse en eindbeoordeling van de stages.

Formele kwaliteitsbewaking gebeurt zowel hogeschoolbreed als opleidingsspecifiek aan de hand van verschillende bevragingen en gestructureerd overleg met de stakeholders. De commissie wilde van de dialoog gebruikmaken om meer te vernemen over de opleidingsraad en de werkveldcommissies, de participatieorganen waarin respectievelijk de studenten en het werkveld vertegenwoordigd zijn. Ook andere vormen van samenwerking met het werkveld droegen de interesse van de commissie weg.

2.2 Dialoog met de instelling

De commissie heeft de dialoog met de opleiding als open en constructief ervaren. De gesprekspartners zorgden voor heel wat bijkomende informatie die complementair was aan het ZER. Omdat de opleiding actief is op twee campussen vond het locatiebezoek plaats op twee verschillende dagen: op 2 mei 2024 was de voltallige commissie aanwezig op campus Brugge, en op 8 mei 2024 brachten de voorzitter en de procescoördinator een bezoek aan de campus Oudenaarde. In dit hoofdstuk zijn de bevindingen van beide locatiebezoeken verrat, evenals de informatie die de commissie vooraf kon doornemen. Het beeld dat de commissie van de opleiding verkreeg doorheen de verschillende gesprekken was congruent met de vooraf bezorgde informatie.

Heldere leerresultaten, in lijn met de visie en het verfijnde profiel

Op basis van het ZER had de commissie een goed overzicht op de stappen die de opleiding gezet heeft om **het opleidingsprofiel en de visie** te verfijnen en te verduidelijken. Dat gebeurde via een stapsgewijze aanpak waarbij het hele team betrokken was, over beide campussen heen. Ook werd input en feedback gevraagd aan de werkveldcommissie en aan de opleidingsraad, een orgaan waarin lectoren en studenten vertegenwoordigd zijn met het oog op borging en verbetering van de kwaliteit van de opleiding.

Over de verfijnde visie wordt stelselmatig gecommuniceerd naar studenten (via brochures, infomomenten enzomeer) en naar het werkveld (tijdens werkveldcommissies en via het document voor stagementoren waarin de wederzijdse verwachtingen worden geschetst).

Voor EGSO en VBSO werd vertrokken vanuit een overkoepelende visietekst. Dat is in lijn met het Howest-brede kader, dat stelt dat de basiscompetenties van leerkrachten secundair onderwijs, de context en de schoolteams waarin ze terechtkomen voor alle lerarenopleidingen secundair onderwijs gelijk zijn. Waar de verschillen tussen beide doelgroepen zich situeren, komt duidelijk tot uiting in het verfijnde **profiel**. Bij EGSO ligt de focus op beroepservaring, praktijkexpertise en passie voor het vak; een authentieke en veilige leer- en leefomgeving creëren; voeling houden met innovaties uit het werkveld; het dicht bij de leerlingen staan; de leraar als begeleider, coach en ondersteuner; het ontwerpen van authentiek en productgericht onderwijs.

De opleiding vertaalde de OLR naar **tien specifieke leerresultaten** (LR) voor EGSO. Door ze in het ZER weer te geven in een tabel die ook de VBSO-leerresultaten bevat, werd het onderscheid verhelderd voor de commissie. De commissie vroeg door op enkele vermelde elementen en de onderliggende keuzes. De commissie suggereerde om na te gaan of de gemaakte keuzes voldoende overeenstemmen met de eigen visie en de noodzaak voor differentiëren in lijn met de onderwijspraktijk.

De commissie was benieuwd om te vernemen hoe de visie van de opleiding **concreet** vorm krijgt als studenten van **EGSO en VBSO samen** les krijgen, wat voor heel wat OLOD's het geval is. Ze wilde ook graag van studenten en alumni vernemen hoe zij deze groeperingsvorm ervaren.

Studenten en alumni tonen zich unaniem positief over het feit dat graduaats- en bachelorstudenten samen les krijgen. Ze geven aan veel van elkaar te leren en de uitwisseling van ervaringen te waarderen. Ook is het voor de studenten helder waar de verschillen tussen henzelf en de VBSO-studenten zich situeren: ze weten dat ze voor bepaalde opdrachten meer verwerkingstijd krijgen en dat de evaluatiecriteria verschillend zijn. De verwachtingen zijn met andere woorden helder voor hen.

De elektronische leeromgeving ondersteunt hen daarbij in sterke mate. Ze hebben toegang tot een voor de graduaatsstudenten afgebakende omgeving, en de leerresultaten en doelen worden telkens vermeld.

De lectoren voegden toe dat graduaatsstudenten ook intensiever begeleid worden dan de bachelorstudenten. Dat is bijvoorbeeld aan de orde als EGSO- en VBSO-studenten – in dialoog – samenwerken aan een opdracht (wat onder meer voorkomt in het OLOD ‘Onderwijs en maatschappij’). De lectoren benadrukten de meerwaarde van de gemengde groepen omwille van de kruisbestuiving die ontstaat en omdat het gezien wordt als een mooie voorbereiding op het ‘samen school maken’. Soms opteren de lectoren echter voor de opsplitsing van de groep, bijvoorbeeld als de werkvorm beter geschikt is voor een van beide doelgroepen.

De lessen ‘Vakdidactisch atelier’ verlopen in principe gescheiden, omdat ze draaien rond *microteachings* die geënt zijn op de praktijk. Niettemin tracht de opleiding waar mogelijk *cross-overs* te faciliteren door ateliers op hetzelfde moment te laten doorgaan (bijvoorbeeld voor verzorging).

De opleiding benadrukt dat er naast de verschillen op het vlak van profiel ook duidelijke verschillen zijn in de **startcompetenties** van studenten EGSO ten opzichte van VBSO. Ze speelt daarop in door startende EGSO-studenten OLOD’s aan te bieden die gericht zijn op ICT-basisvaardigheden, mondelinge en schriftelijke taalvaardigheid evenals algemene basisvaardigheden en -attitudes. De commissie stelde zich de vraag in welke mate differentiatie mogelijk is wanneer EGSO-studenten over de vereiste competenties beschikken.

Toetsing, zelfreflectie en evaluatie op eindniveau

Voor elk van de hierboven genoemde LR schreef de opleiding een **competentietraject** uit aan de hand van leerdoelen. Die leerdoelen zijn op vier niveaus gedefinieerd: weten en inzien, toepassen eenvoudig, toepassen complex en integratie. Uit de leerdoelen op integratieniveau werden de onderliggende leerdoelen afgeleid.

Een **competentiematrix** koppelt de leerresultaten aan de verschillende OLOD’s en geeft weer op welk niveau er geëvalueerd wordt.

De commissie waardeert de manier waarop de opleiding te werk is gegaan om met het hele team deze instrumenten in te zetten om overlapping in leerinhouden, opdrachten en evaluaties aan te pakken. Ook het feit dat de opleiding deze oefening jaarlijks herneemt via de vakwerkgroepen vindt ze positief. De commissie had enkele kleine verschillen geconstateerd tussen het competentieprofiel en het toetsplan; ook had ze een inconsistentie met betrekking tot het aantal studiepunten bemerkt op de website. Een fijnmazige controle is wenselijk.

Studenten worden bij de start van elk OLOD geïnformeerd over de **evaluatiemodaliteiten**. Zowel de vorm als de periode van toetsing is opgenomen in de studiefiche van elk OLOD. Daarnaast wordt de toetsing ook vastgelegd in een toetsplan. Uit de dialoog bleek dat voor de studenten de verwachtingen helder zijn wat betreft de te bereiken LR en de evaluatiemodaliteiten. De studenten waarderen ook het feit dat de informatie over de evaluatiemodaliteiten (inclusief deadlines) tijdig gecommuniceerd wordt via de elektronische leeromgeving (ELO).

Binnen de OLOD’s van de praktijkcomponent wordt expliciet aandacht besteed aan zelf- en peerevaluaties. De zelfevaluatie krijgt vorm met behulp van een **Persoonlijk Ontwikkelingsplan (POP)** waarin de studenten reflecteren over hun vorderingen met betrekking tot de verschillende leerresultaten.

Tijdens het ‘showcasemoment’ kreeg de commissie een heldere toelichting over de verschillende fasen van het POP. Voor haar werd duidelijk dat studenten grondig begeleid worden en dat de aanpak van de opleiding gericht is op groei. Studenten detecteren en benoemen ontwikkelpunten op middellange en lange termijn. Ze gaan daarover in gesprek met de stage- of LIO-begeleider (begeleider van de Leraar-In-Opleiding), maar ook de stagementor wordt hierbij betrokken. Studenten worden gestimuleerd om nascholing te

volgen die geënt is op hun verbeterpunten, om bronnen op te zoeken die hen kunnen verder helpen, om extra stages te ondernemen.

De commissie waardeert de manier waarop de opleiding deze vorm van zelfreflectie handen en voeten geeft.

De commissie wilde graag weten hoe de **evaluatie op eindniveau** vorm krijgt.

De lectoren gaven aan dat er een afsluitende toets op integratieniveau is voor de praktijkvakken. De LR 1 tot en met 9 tracht men te integreren in de OLOD's en in de stage; LR 10 valt iets moeilijker te integreren en komt aan bod in het OLOD 'Onderwijs en maatschappij'. Om de kwaliteit van de afsluitende toetsen te bewaken, maakt de opleiding gebruik van een leidraad die door de Dienst Onderwijs werd ontwikkeld.

Ook hecht ze belang aan het '**meerpaarogenprincipe**' dat er niet alleen toe moet leiden dat lectoren de inhoud van de OLOD's met elkaar afstemmen (de '1 tegel policy' – zie verder), maar ook dat examens door verschillende lectoren onder de loep genomen worden.

In de onderdelen 'Vakdidactische stage 1 en 2' en in 'Vakdidactisch handelen 1 en 2' vindt de eindevaluatie plaats door zowel de stagementor als de stagebegeleider. Dit gebeurt aan de hand van het document 'Eindbeoordeling stage'. Het document, dat als een handleiding fungeert en de evaluatiecriteria bevat, kwam tot stand in overleg met het werkveld.

De studenten die de commissie kon spreken, vinden het document nuttig en kenschetsen het als diepgaand. De lectoren benadrukten dat de eindevaluatie gebaseerd is op input die gedurende de volledige looptijd van de stages verzameld wordt; de evolutie van startcompetenties over tussentijdse naar eindcompetenties is inzichtelijk voor de opleiding, de mentoren en de studenten zelf.

Het werkveld geeft aan het document 'Eindbeoordeling stage' inderdaad duidelijk te vinden, maar het zou voor hen een meerwaarde betekenen om er bij het begin van de stage ook een mondelinge toelichting bij te krijgen. De commissie raadt de opleiding aan op deze vraag in te gaan, omdat ze meermaals naar voren kwam.

De commissie vindt het positief dat de opleiding vanaf het huidige academiejaar inzet op het verkrijgen van een accurater beeld van LIO-studenten door de aanvangsbegeleider en/of de directeur van de school nauwer te betrekken.

De uiteindelijke scoring berust bij de opleiding zelf. Het gaat om een bewuste keuze die verankerd is in het Howest-kader, met het oog op een correcte **kalibrering** van de toegekende scores. De opleiding wees erop dat in het verleden soms sprake was van een hoge score door de stagementor, terwijl niet alle leerdoelen geadresseerd waren. Ze geeft ook aan dat niet alle scholen vragende partij zijn om scores te bepalen.

De commissie meent dat de kalibrering in combinatie met het meerpaarogenprincipe leidt tot een sterke interbeoordelingsbetrouwbaarheid.

Drie onderwijsvormen en een performante elektronische leeromgeving

De commissie maakte gebruik van het locatiebezoek om dieper in te gaan op het opleidingsprogramma (90 studiepunten) en de manier waarop de opleiding dat vormgeeft.

Ze ging onder meer in dialoog over de keuze die de opleiding maakte om **drie types** van OLOD's aan te bieden: OLOD's in **contactonderwijs**, in **afstandsonderwijs** en OLOD's die **blended** worden aangeboden. OLOD's die gericht zijn op het verwerven van vaardigheden worden aangeboden in contactonderwijs, waarbij de vier opleidingsonderdelen die focussen op basisvaardigheden en -attitudes vooraan in het traject zitten.

Het traject evolueert van contact- naar afstandsonderwijs, ervan uitgaande dat de student stilaan autonomer aan de slag kan. Ook wil men inspelen op het feit dat heel wat studenten in hun tweede opleidingsjaar in een school aan het werk gaan. En ten slotte wil de opleiding sociale interactie en de binding met de hogeschool stimuleren, wat tegemoetkomt aan een opmerking uit de pilotaccreditatie.

De opleidingsverantwoordelijken verwezen naar het Howestbrede kader inzake *blended* leren; dat omvat een breed spectrum van mogelijkheden, en het is aan de opleiding om zich te situeren op dit continuüm. De opleiding maakt verder gebruik van het kwaliteitskader voor afstandsonderwijs dat binnen de opleidingscluster ontwikkeld werd en een checklist voor kwaliteitsvolle digitale leerpaden.

De keuzes die de opleiding hierin per OLOD maakte, liggen dus vast. Wel is men bereid eventueel OLOD's in afstandsonderwijs naar voor te verschuiven in het geval een student in een bepaalde periode niet kan deelnemen aan contactonderwijs.

Ook geven de opleidingsverantwoordelijken aan te willen onderzoeken of ze de studenten meer keuzevrijheid kunnen geven om een OLOD al dan niet in afstandsonderwijs te volgen. Dat zou alvast tegemoetkomen aan de wens die sommige studenten uitten tijdens de dialoog. De omgekeerde vraag werd eveneens gesteld, met name of het OLOD 'Onderwijspsychologie' ook in contactonderwijs kan worden aangeboden, omdat het *face-to-face* in gesprek gaan over de inhoud een meerwaarde kan betekenen.

De commissie waardeert het voornemen van de opleiding om meer mogelijkheden qua onderwijsvorm aan te bieden per OLOD. Ze wil er echter op wijzen dat dit een impact zal hebben op de taakbelasting van het team (zie verder).

De **elektronische leeromgeving** speelt een belangrijke rol in het leerproces. Het viel de commissie op dat de studenten zich bijzonder positief uitlaten over de ELO, zowel over de structuur als over de inhoud.

De '1 tegel policy' of het meerpaarogenprincipe is een belangrijk principe dat de lectoren hanteren bij het ontwikkelen of selecteren van leermaterialen. Ze stemmen met elkaar af om overlapping te vermijden en zorgen ervoor dat de materialen duidelijk vindbaar zijn op 'één tegel' van de ELO. Deze *policy* werd ingevoerd in het academiejaar 2021-2022 om de uniformiteit van de OLOD's over de campussen heen te waarborgen. De lectoren gaan niet alleen in overleg over de inhoud, maar ook over didactische keuzes, opdrachten en evaluaties.

Studenten waarderen ook het feit dat ze via de ELO tijdig op de hoogte zijn van aankomende deadlines. De doelstellingen van opdrachten zijn eveneens duidelijk vermeld. De ELO draagt met andere woorden bij tot het formuleren van heldere verwachtingen.

De rol en de invulling van didactiek

De opleiding maakt gebruik van het **didactisch model** van **De Corte**. De commissie kreeg tijdens een showcasemoment toelichting over de manier waarop ze dit model inzet. De commissie meent dat de opleiding op een waardevolle manier gebruik maakt van dit model. Omdat het model zich voornamelijk op de klascontext richt, raadt de commissie de opleiding aan te onderzoeken hoe ook andere contexten kunnen verbonden worden met dit model: de schoolcontext, de overheid, ... Het gaat hier over de inhoud die momenteel aan bod komen in de OLOD's 'Onderwijs en maatschappij' en 'Leerkracht en verantwoordelijkheden'.

Wat taxonomie betreft, hanteert de opleiding de herziene **taxonomie van Bloom** volgens Krathwohl & Anderson. Vermits ze studenten opleidt voor de arbeidsmarktgerichte en de dubbele finaliteit meent de commissie dat ze er baat bij zouden hebben ook met andere taxonomieën vertrouwd te zijn. Ze raadt de opleiding dan ook aan te bekijken welke psychomotorische en sociaal-affectieve taxonomieën relevant kunnen zijn voor de studenten.

De commissie peilde tijdens de dialoog ook naar de manier waarop de opleiding vormgeeft aan **vakdidactiek**.

De vakdidactiek komt aan bod in de OLOD's 'Vakdidactisch atelier', waar de focus ligt op *microteachings*. In deze ateliers oefenen de reguliere studenten wekelijks hun professionele vaardigheden; LIO's doen dat in de school waar ze tewerkgesteld zijn, maar worden wekelijks begeleid door de opleiding. De opleiding gaf aan dat (vak)didactische theorieën niet apart aan

bod komen, maar een plaats krijgen binnen de ateliers en een neerslag vinden in de elektronische leeromgeving.

Het team doet een beroep op **gastlectoren** om de vakexpertise van de verschillende domeinen binnen te brengen in de ateliers. Vermits de instroom van studenten jaarlijks fluctueert, maakt de opleiding telkens eerst een scan van de benodigde expertise. Vervolgens worden gastlectoren aangesproken. De opleiding put daarvoor uit het eigen netwerk, waarbij de stagescholen vaak interessante profielen aanleveren.

De gastlectoren geven input voor de beoordeling van de student (op basis van het lesevaluatieformulier dat ook voor de stages gehanteerd wordt). Wat de vakkennis van de student betreft, is er geen sprake van een 'harde' beoordeling, veeleer van het verstrekken van feedback.

De commissie heeft er begrip voor dat het niet mogelijk is om voor elk domein vakdidactische kennis in huis te hebben. Wel wil ze de opleiding oproepen om binnen het **eigen team** verder te **professionaliseren** wat de verschillende vakdidactieken betreft. Ze beoordeelt de initiatieven die vandaag al genomen worden als positief (bijvoorbeeld snuffelstages in het buitengewoon onderwijs, het organiseren van conferenties, het bijleren door mentoren aan het werk te zien), maar ze raadt de opleiding aan hierop meer structureel in te zetten, zodat de nodige expertise niet alleen of vooral vanuit de gastlectoren moet komen, ook gezien hier het extra aspect van *second order teaching* centraal staat.

Studenten en alumni gaven aan dat vakinhoudelijke kennis die specifiek is afgestemd op hun eigen vakgebied (of een cluster van aanpalende vakgebieden) niet aangeboden wordt door de opleiding. Ze achten dat zelf niet realistisch en evenmin noodzakelijk: over de vakexpertise beschikken ze zelf in principe, en ze verwachten van de opleiding dat ze leren *hoe* ze deze kennis kunnen overbrengen. Leerlingen motiveren, een stappenplan maken, een beroep doen op voorkennis: dat zijn de didactische aspecten die ze aanleren en vervolgens toepassen op hun vakgebied – daarin ondersteund door lectoren, stagebegeleiders en -mentoren. Wat het actueel houden van hun vakkennis betreft, rekent de opleiding op het reflectief vermogen van de studenten, daarin ondersteund via het POP. De opleiding zelf legt dus geen focus op het actualiseren van vakkennis en -expertise.

Het werkveld vindt de studenten over het algemeen goed voorbereid op didactisch vlak. Dat ze nog een traject af te leggen hebben na hun afstuderen, acht men logisch. De scholen beschouwen het ook als hun taak om afgestudeerden verder mee te nemen in de specificiteit van de school. Elke school heeft immers een eigen context, instroom en pedagogisch project. Ook in het werken vanuit leerplandoelstellingen is groei mogelijk, maar daar zien de scholen eveneens een taak voor zichzelf weggelegd.

De commissie wilde verder graag weten of de opleiding aandacht besteedt aan het geven van **theorielessen**.

De lectoren gaven aan dat in de 'Vakdidactische ateliers' minimaal één proefles een theorieles moet zijn. Studenten moeten immers onderwijsleergesprekken kunnen voeren. Ook houdt het OLOD 'Werkveldverkenning' in dat van de vier uren observatie er twee uren besteed moeten worden aan theorielessen. De commissie merkte wel op dat volgens de studenten geen aandacht gaat naar het geven van theorielessen. De commissie meent dat het nuttig kan zijn – ook in het kader van *modeling* – dat de opleiding expliciteert wanneer er sprake is van theorielessen of van een geïntegreerde aanpak van technische vakken (TV) en praktische vakken (PV).

Het werkveld stipte nog aan het positief te vinden dat de opleiding aandacht geeft aan taalontwikkelen lesgeven. Voor hen gold het als een voorbeeld dat de opleiding inzet op nieuwe didactische tendensen.

Voor alle gesprekspartners is de aandacht die de opleiding besteedt aan **digitale didactiek** een positief gegeven. De opleiding wordt een pionier genoemd op het vlak van digitale

(leerkracht)competenties, en dat strookt met de visie: “de praktijkleerkracht is digitaal geletterd en durft de leerervaringen verrijken met onder andere educatieve technologie en innovatieve (digitale) toepassingen”.

Het werkveld acht studenten zeer goed op de hoogte van allerlei digitale *tools* en de manier waarop deze functioneel kunnen ingezet worden in de les. De opleiding benadrukt dat de focus inderdaad niet ligt op het in detail leren kennen van de werking van de *tools*, maar wel op de meerwaarde ervan voor het leren van de leerling. Dat de opleiding overweegt om nog een stap verder te gaan door een leerlijn uit te tekenen voor digitale competenties waardeert de commissie ten zeerste.

De studenten spraken hun waardering uit voor het feit dat de opleiding hen goed informeert over Artificiële Intelligentie (AI) en de manieren waarop ze er gebruik van kunnen maken. De opleidingsverantwoordelijken gaven aan dat al heel wat stappen gezet zijn betreffende AI: de opleiding beschikt over een basisrichtlijn en een kader, deed een beroep op haar eigen AI-expertise om een evenement te organiseren voor haar brede netwerk en heeft de ambitie om een lerend netwerk te vormen. De opleiding uitte het voornemen om nog verdere stappen te zetten in de uitrol van een AI-beleid, zodat alle stakeholders erin meegenomen worden.

Een opleidingsprogramma in beweging

Een aspect waarop de opleiding volgens zowel werkveld als studenten sterker zou moeten inzetten, is **klasmanagement**. Beide groepen geven aan dat afgestudeerden voor dat aspect niet voldoende beslagen op het ijs komen; het werkveld maakt gewag van een veel voorkomende struikelblok bij startende leraren. Op basis van recente uitstroombevragingen kwam de opleiding zelf al tot de slotsom dat het OLOD ‘Klasmanagement’ een belangrijkere plaats moet innemen in het opleidings-programma. In het academiejaar 2024-2025 plant de opleiding de voorbereiding van een grondige actualisering van het curriculum; de plaats die klasmanagement zal innemen, maakt daarvan deel uit.

De opleidingsverantwoordelijken maakten tijdens de dialoog alvast melding van de voorkeur van de studenten, met name om klasmanagement te spreiden over het hele curriculum, wat bevestigd werd tijdens het gesprek met de studenten.

Het werkveld toonde zich bereid mee de schouders te zetten onder het zoeken naar een mogelijke aanpak. Het werken met casussen of interviews tijdens de opleiding, studenten stage laten lopen in de ‘moeilijkste’ klassen (mits goede begeleiding) en het bieden van meer ondersteuning aan pas afgestudeerden binnen hun eigen school waren enkele pistes die tijdens de dialoog genoemd werden.

De commissie vindt het positief dat een prominentere plaats voor klasmanagement op de radar staat. Ze beveelt de opleiding aan klasmanagement te beschouwen als een rode draad die door haar constante aanwezigheid in het curriculum – en gelinkt aan het didactische luik – kan bijdragen aan sterkere leraren. Ze raadt de opleiding aan het werkveld nauw te betrekken bij het uitstippelen van dit traject; enerzijds kan het werkveld vanuit haar eigen praktijk bijdragen tot een geschikte aanpak, en anderzijds kan het een zachtere overgang naar de praktijk faciliteren door studenten en afgestudeerden verder te begeleiden.

In het huidige OLOD ‘Klasmanagement’ wordt ingezet op **culturele bewustwording, diversiteitssensitiviteit en inclusie**. Maar ook in andere OLOD’s (‘Communicatie’, ‘Basisvaardigheden’, ...) krijgen deze principes een plaats. De opleiding hecht immers veel belang aan een open en respectvolle houding, die ze ook verwacht van leraren (in spe) ten aanzien van hun leerlingen.

De lectoren onderstreepten het belang van contactonderwijs: het maakt vooroordelen en uiteenlopende meningen makkelijker bespreekbaar. De Vakdidactische ateliers bieden meer dan eens een geschikt forum, omdat de gastlectoren ervaringen uit de praktijk meebrengen. De aandacht voor diversiteit en inclusie vindt ook haar neerslag in het ontwerpen van lesmaterialen. De opleiding hanteert de principes van *Universal Design for Learning* (UDL) in haar eigen lesmaterialen en leidt de studenten daarin op.

De commissie vernam heel wat mooie voorbeelden van de manier waarop deze thema's aan bod komen. Ze begrijpt ook dat de opleiding culturele bewustwording, diversiteitssensitiviteit en inclusie bijzonder belangrijk vindt, niet in het minst met het oog op de diverse klascontext waarvoor ze opleidt. De commissie raadt de opleiding daarom aan ze een duidelijke plaats te geven in het curriculum; door meer te expliciteren onderstreept ze het belang ervan.

De geplande **actualisering van het opleidingsprogramma** geeft blijk van heel wat ambities. Gevraagd naar mogelijke groeikansen voor de opleiding gaven de gesprekspartners tijdens de dialoog vaak voorbeelden van curriculumwijzigingen, gaande van aanpassingen van bestaande vakken tot nieuwe OLOD's en leerlijnen.

De opleiding overweegt bijvoorbeeld om de OLOD's 'Onderwijs en maatschappij' en 'Leerkracht en verantwoordelijkheid' samen te voegen en het aantal studiepunten dat hieraan is toegewezen te verminderen. Die studiepunten zouden kunnen besteed worden aan de **keuzevakken** die de opleiding wil introduceren, zodat studenten zich verder kunnen verdiepen in bijvoorbeeld digitale didactiek, projectmatig onderwijs of zorgbeleid.

Ook de lectoren gaven aan het belangrijk te vinden om maatschappelijke trends op de voet te volgen en waar nodig te implementeren. Zo is het uitwerken en integreren van een leerlijn rond digitale (leerkracht)competenties, mediawijsheid en AI één van de ambities van de opleiding.

Naast deze **inhoudelijke** curriculumwijzigingen overweegt de opleiding ook aanpassingen aan de **onderwijsvorm** (cf. supra): ze wil onderzoeken of ze de studenten meer keuzevrijheid kan geven om een OLOD al dan niet in afstandsonderwijs te volgen.

De commissie was onder de indruk van de **dynamiek** die de opleiding uitstraalt als het gaat over het actualiseren van het curriculum. Het is volgens haar een uiting van de wens tot voortdurende kwaliteitsverbetering. Wel wil ze wijzen op de zware belasting voor het team die hiermee gepaard kan gaan en adviseert ze om prioriteiten te stellen.

Sterk team, grote werkdruk

De commissie kon kennismaken met een gedreven opleidingsteam. Ze ging graag met hen in gesprek over hoe ze de **samenwerking en samenhang** in het team ervaren. De opleiding is immers ontstaan uit de inkanteling in Howest van de Specifieke Lerarenopleiding uit twee CVO's (CVO IVO, Brugge en CVO Vlaamse Ardennen, Oudenaarde), en bovendien heeft de huidige opleiding twee campussen (Brugge en Oudenaarde).

De opleidingsverantwoordelijken stipten aan dat in aanloop van de TNO heel wat tijd is uitgetrokken om de toenmalige verschillen te overbruggen. De opleiding stelde een coördinator aan en zette volop in op overleg. Een schrijfgroep met deelnemers uit beide CVO's en de hogeschool gaf samen vorm aan de visie van de opleiding.

De aanpak kwam bij de commissie over als gedegen, en ze vond het positief dat de betrokken partijen benadrukten veel van elkaar geleerd te hebben. Zo inspireerden de CVO's de hogeschool tot een grotere flexibiliteit ten aanzien van de studenten, terwijl de medewerkers vanuit de CVO's aangaven zich sterk geprofessionaliseerd te voelen door de inkanteling in de hogeschool.

Het huidige team van lectoren bestaat – onder meer door de groei die de opleiding kende – ook uit een aantal nieuw aangeworven lectoren. Heel wat lectoren geven les op beide campussen.

Het team was vol lof over de samenhang die ze ervaren. Ze gaven aan graag naar elkaar terug te koppelen, ook buiten de overlegmomenten die structureel georganiseerd worden. De maandelijkse teamvergadering, die afwisselend op een van beide campussen doorgaat, start met een moment van kennisdeling. Op donderdagen wordt van de lectoren gevraagd zoveel mogelijk op de campus aanwezig te zijn, zodat ook informeel overleg gefaciliteerd wordt.

De hierboven vermelde '1 tegel policy' zorgt er eveneens voor dat samenwerking over de campussen heen concreet vorm krijgt.

De commissie is van oordeel dat de samenwerking binnen het team (over de twee campussen heen) en de binding die de lectoren aangeven te ervaren mooie voorbeelden zijn van een geslaagde integratie. De opleiding zorgde voor de structurele omkadering, het team zelf geeft blijk van een grote gedrevenheid om samen de opleiding steeds sterker te maken.

De commissie wil wel haar bezorgdheid uiten over de **werkdruk**. De opleiding groeit, en zoals de opleidingsverantwoordelijken aangaven groeien de personeelsmiddelen niet even snel of evenredig. De lectoren maakten er melding van dat het niet vanzelfsprekend is een hoge werkdruk jarenlang vol te houden.

Het management geeft aan veel te verwachten van organisatorische veranderingen die in voege gaan vanaf januari 2025. Deze zouden toelaten om een aantal interne transversale rollen te versterken, wat druk zou wegnemen van het team van lectoren.

De commissie raadt de opleiding aan de taakbelasting van het team goed te bewaken. De combinatie van wijzigingen in het opleidingsprogramma en een groeiend studentenaantal is immers bijzonder uitdagend. Bovendien draagt de opleiding een intensieve studentenbegeleiding hoog in het vaandel.

Studenten waarderen persoonlijke begeleiding en flexibiliteit

De studenten die de commissie kon spreken beamen dat de opleiding slaagt in haar voornemen om dicht bij de studenten te staan. De lectoren zijn aanspreekbaar voor hen en de trajectbegeleiders weten precies waar ze zich bevinden in het traject. De studenten waarderen deze **persoonlijke aanpak**; ze voelen zich allesbehalve "een nummer". Ze gaven aan ook veel informatie te hebben gekregen vooraleer ze de opleiding aanvatten. Een student getuigde dat hij na jaren twijfelen de stap naar de opleiding zette na een gesprek met een trajectbegeleider.

Hoewel de studenten aangeven dat ze over het algemeen tevreden zijn met de ondersteuning en de **feedback** die ze van lectoren krijgen, maakt het ZER melding van een wisselende kwaliteit van de feedback. De commissie vindt het positief dat de opleiding een intervisiemoment organiseerde om dit probleem aan te pakken. Ze wil er graag aan toevoegen dat mogelijk ook het tijdig verstrekken van feedback aandacht vraagt, zoals werd vermeld tijdens de dialoog met de studenten.

De studenten spraken hun waardering uit voor de **flexibiliteit** die de opleiding hen biedt. Studenten kunnen bijvoorbeeld vlot schakelen tussen het **reguliere traject** en het **LIO-traject**. Een dergelijke overschakeling gebeurt altijd in overleg tussen de student, de stagecoördinator en de trajectbegeleider. Het aandeel LIO-studenten is de voorbije jaren sterk gestegen (van 10 % naar 36 %), wat wellicht (mede) te verklaren valt doordat het lerarentekort aanzet tot een snelle inzetbaarheid.

Ook in het LIO-traject staat een persoonlijke aanpak voorop: de student krijgt een vaste LIO-begeleider toegewezen als ankerfiguur. Naast het bijwonen van de lessen voert de begeleider coachinggesprekken, organiseert hij intervisies en volgt het POP op.

Tijdens het showcasemoment lichtte de opleiding de 2-2-2-regel toe, die erop neerkomt dat de LIO-student tweemaal mag gebruikmaken van de regel om twee dagen te laat een opdracht in te leveren en maximaal twee weken uitstel te vragen. De studenten beschouwen dit als een belangrijk element in de haalbaarheid van hun opleiding.

De commissie bevroeg ook de mogelijkheden om de overstap te maken naar de **professionele bacheloropleiding**. De lectoren benadrukten dat het gaat over een vrij zwaar traject, vooral omdat de meeste studenten de stap naar het werkveld zetten tijdens hun opleiding. Ze raden studenten aan niet teveel hooi op de vork te nemen maar stellen vast dat studenten niettemin vaak afhaken.

Door vaste contactpersonen te installeren per campus (zoals de trajectbegeleider of locatieverantwoordelijke) komt de opleiding tegemoet aan de adviezen van de TNO en de pilotaccreditatiecommissie om de **sociale binding** tussen de studenten te versterken en de **integratie in de hogeschool** te bevorderen. Ze stimuleert ook de interactie tussen de studenten over lerarenopleidingen heen, onder meer door EGSO- en VBSO-studenten samen les te laten volgen.

De commissie vindt het positief dat de opleiding nog verder wil inzetten op interactie en cohesie door het online discussieplatform, zoals dat momenteel al in gebruik is voor sommige OLOD's, verder uit te breiden en om door bijvoorbeeld de permanentie op de twee leslocaties in Oudenaarde te versterken op momenten dat er lessen doorgaan.

Een opvallend gegeven is dat de opleiding een **hoge uitstroom naar het onderwijs** kent: meer dan 80 % van de recent afgestudeerden is professioneel actief in het onderwijs en driekwart van hen is voltijds aan de slag.

De opleiding geeft aan dat ze van bij de start in sterke mate de link legt met de onderwijspraktijk. Binnen de pijler 'Ik als leerkracht in de praktijk' vindt eerst een kennismaking met het werkveld plaats in het OLOD 'Werkveldverkenning', waar ze volgens de opleiding de basis leggen voor hun carrière in het onderwijs. Studenten voeren er een observatiestage uit en nemen een interview af met een vakleerkracht. De actieve stages ('Vakdidactische stage 1 en 2') vormen een volgende, meer diepgaande stap.

Studenten krijgen ook wat de **stage** betreft een persoonlijke begeleiding. Bij het begin van het semester krijgen ze een stagebegeleider toegewezen, die hen zal ondersteunen bij zowel de voorbereiding als de uitvoering van de stagelessen en -opdrachten. Voor de monitoring en opvolging van de didactische competenties van de studenten maakt de opleiding gebruik van OneNote. Doordat alle lectoren toegang hebben tot de OneNote van de studenten wordt onderling overleg bevorderd.

Wat voor de commissie enigszins onduidelijk bleef, is de **frequentie van de stagebezoeken**. Ze begreep uit het showcasemoment dat er sprake is van een vastgelegde frequentie, terwijl studenten en alumni aangaven dat het veeleer afhankelijk is van de noden of de stagebegeleider meer of minder langskomt. Ze maakten wel melding van frequente bezoeken van de aanvangsbegeleider.

De commissie wil de opleiding aanraden het kader voor de stagebezoeken te expliciteren voor de studenten en ervoor te zorgen dat het voorziene aantal bezoeken daadwerkelijk plaatsvindt, ook wanneer de stage positief verloopt.

Meer structurele wisselwerking met werkveld nodig als opstap naar 'samen opleiden'

De commissie ging in dialoog met de verschillende gesprekspartners over de manier waarop het werkveld en de alumni betrokken worden bij de opleiding.

Het werkveld gaf aan dat er nauwe contacten zijn naar aanleiding van de stages. De stagementoren gaan geregeld in gesprek met de stagebegeleiders. Zoals hierboven vermeld, is het werkveld wel vragende partij voor een mondelinge toelichting bij het document 'Eindbeoordeling stage'.

Het vragen van actieve input van het werkveld en het verschaffen van informatie over de opleiding gebeurt via de **werkveldcommissies**, waarin directies, stagementoren, aanvangsbegeleiders, maar ook het bredere onderwijsveld netoverstijgend samenkomen. De leden van de werkveldcommissie die de opleiding kon spreken, uitten hun tevredenheid over de werking ervan. Het is voor hen een goed functionerend forum waar informatie uitgewisseld wordt.

De opleiding vraagt hen input en toetst bepaalde zaken af (bijvoorbeeld over de actualisering van de visie); het werkveld brengt zelf elementen aan en vindt dat er voldoende gehoor aan gegeven wordt (bijvoorbeeld over de benodigde digitale competenties). Dankzij de werkveldcommissies zijn ze ook goed op de hoogte van wat reilt en zeilt in de opleiding.

De commissie waardeert de tevredenheid van de werkveldpartners die vertegenwoordigd zijn in de werkveldcommissie. Wel beveelt ze de commissie aan meer ruchtbaarheid te geven aan de werkveldcommissie, omdat uit de dialoog bleek dat de werkveldvertegenwoordigers die er geen deel van uitmaken niet op de hoogte zijn van het bestaan ervan. Ze acht het belangrijk dat het bredere werkveld betrokken wordt bij de werkveldcommissies, vermits dit het **formele participatieorgaan** is van de opleiding en dus een cruciale schakel is in haar kwaliteitszorgbeleid. Op die manier kan de opleiding de grote schat aan expertise die in het werkveld aanwezig is nog sterker in de opleiding binnenhalen.

De commissie vindt het initiatief dat de opleiding nam om een bevraging uit te sturen om topics in kaart te brengen die ze in de diepte met het werkveld wil aankaarten alvast positief. Ze raadt aan deze input te beschouwen als het startpunt voor een meer diepgaande en structurele **wisselwerking**.

De commissie vindt het positief dat de opleiding het werkveld ontmoet als **partner** in het kader van een aantal **projecten**. In het project 'Startklaar!' bundelt Howest de krachten met hogeschool Vives, VDAB West-Vlaanderen en de aanvangsbegeleidingsdiensten van verschillende scholen. Samen werken ze aan een spoedcursus die didactische en pedagogische handvaten aanreikt aan startende leraren of herintreders.

Ook was Howest betrokken bij het project 'Mentor 2.0'. In de loop van het huidige academiejaar wordt binnen Howest (op clusterniveau, binnen de School of Education) bepaald hoe de output van dit project kan uitmonden in een opleidingsaanbod voor stagementoren en aanvangsbegeleiders; dat aanbod zou beschikbaar moeten zijn vanaf academiejaar 2025-2026 (in lijn met de recent gesloten engagementsverklaring tussen de Vlaamse minister van Onderwijs en de lerarenopleidingen).

Tijdens de dialoog gaven de opleidingsverantwoordelijken aan dat een eerder pilootproject dat als doel had mentoren op te leiden niet gesmaakt werd door de deelnemers. Het leerpad dat Howest ontwikkelde, bevatte volgens hen teveel generieke zaken die ze als gekend beschouwden (bijvoorbeeld over feedback).

De commissie meent dat het inzetten op **(vak)didactische professionalisering van de mentoren** een belangrijke schakel vormt in het aanbieden van kwaliteitsvol onderwijs. Ze vindt het positief dat de opleiding in de hierboven vermelde bevraging van het werkveld peilde naar de professionaliseringsnoden van mentoren, aanvangsbegeleiders en schoolleiders. Ook hier beveelt de commissie aan om te streven naar een daadwerkelijke **wisselwerking**. Zowel opleiding als werkveld beschikken over een grote expertise. Als beide partijen de handen in elkaar slaan, worden verdere stappen gezet in het **'samen opleiden'**.

Een mooi voorbeeld van 'samen opleiden' en 'samen onderwijs maken' vond de commissie terug in de nauwe samenwerking die de opleiding heeft met het GO! Atheneum Oudenaarde campus Bergstraat, waar de praktijklokalen van de campus Oudenaarde zich bevinden (zie verder).

De commissie beveelt de opleiding aan om pistes te verkennen om een dergelijke samenwerking ook in Brugge te realiseren. Campus Brugge is terecht trots op de faciliteiten waarop ze een beroep kan doen voor de domeinen zorg ('Howest Hospital') en STEM ('Mind and Makerspace'). De commissie meent evenwel dat het ook voor andere vakgebieden belangrijk is om te ervaren wat werken in een vaklokaal betekent. Het is een element dat volgens haar niet mag ontbreken in een opleiding tot praktijkleerkracht.

De opleiding vermeldde dat **gastlectoren** gebruik kunnen maken van het professionaliseringstraject voor startende lectoren en dat ze uitgenodigd worden op professionaliseringsinitiatieven op clusterniveau. De lectoren gaven aan hen te zien als een onderdeel van het team; ze zorgen ervoor dat de gastlectoren over de juiste informatie beschikken in het geval ze niet aan het professionaliseringstraject kunnen deelnemen. De commissie waardeert het dat gastlectoren in het team worden opgenomen. De studenten leken dat ook zo te ervaren. Wel vraagt ze de opleiding om de gastlectoren volop mee te betrekken in de geplande professionaliseringstrajecten die ze voor mentoren op touw wil zetten, in lijn met het garanderen van een kwaliteitsvol en coherent curriculum.

De **alumni** die de commissie kon spreken toonden zich bijzonder tevreden over de opleiding. Ze gaven aan voornamelijk nog contact te hebben met de opleiding in het geval ze bij stagetrajecten betrokken zijn. De commissie wil de opleiding aanraden om ook buiten de context van de stages de contacten met de alumni te intensifiëren. Zij kijken vanop een zekere afstand naar de opleiding, wat tot interessante inzichten kan leiden, ook in het kader van kwaliteitszorg.

Door meer stakeholdersbetrokkenheid de sterke zelfreflectie en gedeelde zorg voor kwaliteit verrijken

Door de dialoog heen kwam de commissie verschillende keren in aanraking met voorbeelden van permanente kwaliteitsbewaking, bijvoorbeeld de '1 tegel policy', de voortdurende aandacht voor het actualiseren van het curriculum, ...

Ook de manier waarop het ZER tot stand kwam, getuigt van een **gezamenlijke verantwoordelijkheid en aanpak in functie van kwaliteitsborging**. Het ZER kwam tot stand op basis van een actieve inbreng van lectoren en trajectbegeleiders (ze schreven mee aan het rapport), waarbij ook geregeld afgetoetst werd met de opleidingsmanager, de ondersteunende diensten kwaliteitszorg en onderwijs en de opleidingsdirecteur. De commissie waardeert eveneens de manier waarop de opleiding aan de slag is gegaan met de aanbevelingen van de TNO-commissie en de pilotaccreditiacommissie, alsook de open communicatie daarover via het ZER.

De opleiding maakt jaarlijks een analyse van alle bevragingresultaten en andere kwaliteitszorginitiatieven. De commissie vindt het positief dat de bevindingen worden besproken op de maandelijkse teamvergadering, waardoor ze levend worden gehouden. Ook het feit dat het jaarlijkse kwaliteitszorgrapport meerdere malen per semester wordt bijgewerkt, getuigt van een permante aandacht voor kwaliteitszorg.

Waar de opleiding nog stappen kan zetten, is – zoals hierboven vermeld – in een sterkere wisselwerking met werkveld en alumni in functie van kwaliteitsborging. Maar ook de **studenten** kunnen volgens de commissie een grotere rol spelen in de **formele aspecten** van kwaliteitszorg.

Naast de studentenbevragingen is er sprake van een **opleidingsraad**, waarin lectoren en studenten vertegenwoordigd zijn. Het aantal studenten dat wenst deel te nemen is echter beperkt, en het viel de commissie op dat de studenten de opleidingsraad ook niet kennen. De commissie vindt het waardevol dat de opleiding informatie wil delen via een dergelijke raad, maar de participatie van voldoende studenten (ook LIO's) is essentieel om het initiatief te laten slagen. De commissie begrijpt dat studenten gebruikmaken van de informele kanalen om bezorgdheden te uiten; doordat ze beschikken over korte lijnen met de lectoren en door de nabijheid van de trajectbegeleiders komt wellicht heel wat relevante informatie bij de opleiding terecht. De studenten gaven ook aan dat er met hun feedback rekening gehouden wordt. De commissie heeft er bovendien begrip voor dat de stap naar formele participatie groter is voor wie studeert in combinatie met werk en eventueel een gezin.

Toch is het essentieel dat er voldoende mogelijkheden tot formele participatie voorhanden zijn. Het spanningsveld tussen de stijgende studentenaantallen en het waarborgen van de onderwijskwaliteit – geformuleerd in het ZER en onderschreven door de commissie – vormt bijvoorbeeld een belangrijk thema voor formele participatie. Ze raadt de opleiding daarom aan te bekijken hoe ze de opleidingsraad beter kan benutten of uitbouwen, zodat het een volwaardige bron wordt voor onderbouwde keuzes.

Extra locatiebezoek leslocaties Oudenaarde

Howest organiseert de opleiding op twee campussen: Campus Brugge Station (Gebouw J) in Brugge en Campus Oudenaarde, met twee leslocaties (Fortstraat en Bergstraat). De campus in Brugge werd bezocht door de volledige visitatiecommissie op 2 mei 2024. De locaties in Oudenaarde zijn eigenlijk campussen van het GO! Onderwijs van de Vlaamse gemeenschap, waarmee Howest de laatste jaren een sterke samenwerking heeft uitgebouwd. Howest investeerde mee in deze campussen en deelt ze dus met de secundaire scholen. Locatie Bergstraat werd op 8 mei 2024 bezocht door de voorzitter en de procescoördinator, om hier de specifieke infrastructuur te bekijken. Locatie Fortstraat werd niet fysiek bezocht, omdat zich hier enkel de klassieke leslokalen bevinden, die gebruikt worden voor generieke opleidingsonderdelen. Wel werd deze campus aanschouwelijk gemaakt door middel van videofragmenten, foto's en krantenartikels.

Campus Bergstraat werd dus wel bezocht. Hier kreeg de afvaardiging van de commissie uitleg over de samenwerking die het GO! Oudenaarde en Howest de laatste jaren uitgebouwd hebben. De middelen en know-how worden hier gecombineerd om 'samen opleiden' echt in de praktijk om te zetten. Op Campus Bergstraat werd zo onder andere gezorgd voor het samenbrengen van de budgetten om *smartboards* te voorzien in elk lokaal. Er werd een groot STEM-lokaal verwezenlijkt, dat flexibel in opstelling is en dus plaats kan bieden aan diverse didactische werk- en onderwijsvormen. Een groot voordeel van het feit dat Howest gebruik kan maken van alle lokalen van deze GO!-school is dat studenten voor de vakdidactieken zoals verzorging, hout en elektriciteit ook echt terecht kunnen in deze vaklokalen en in een authentieke en reële klassetting leren lesgeven.

De commissie stelde nog de vraag naar de toegankelijkheid van de faciliteiten die Howest aanbiedt aan haar studenten. Zijn deze ook toegankelijk voor studenten die hier op deze campus studeren? De gesprekspartners antwoordden dat sowieso alle Howest-diensten ook voor deze studenten uiteraard beschikbaar zijn. Zo kunnen deze studenten ook een beroep doen op bijvoorbeeld studiebegeleiding, trajectbegeleiding en ICT-ondersteuning. Ze zullen hiervoor wel een afspraak moeten maken met deze diensten, maar dat geldt ook voor andere studenten. Wanneer deze diensten niet beschikbaar zijn (bijvoorbeeld 's avonds), fungeren de lectoren als eerste aanspreekpunt. De gesprekspartners geven aan dat zij sowieso vaak het eerste aanspreekpunt zijn. De lector probeert de eerstelijnszorg al te geven en stuurt indien nodig door. Ook de campuscoördinator vormt een vast aanspreekpunt.

De voorzitter concludeert dat dit zeker als praktijkvoorbeeld kan gelden voor lesgeven in de reële context en dus ook een duidelijke link naar een vakdidactische onderwijsaanpak voor verschillende vakken. Bovendien werkt de opleiding nauw samen met de secundaire school, wat ook het 'samen opleiden' en 'samen onderwijs maken' concreetiseert. De partners zijn hierin samen nog groeiende/zoekende en nemen – overigens terecht – tijd voor dit proces.

3 Oordeel

De door de NVAO aangestelde commissie beoordeelt op basis van het door haar gevoerde onderzoek de kwaliteit van de opleiding Educatief Graduaat in het secundair onderwijs aan Hogeschool West-Vlaanderen als voldoende en brengt daarom een positief advies met betrekking tot accreditatie uit aan de NVAO.

De commissie waardeert de manier waarop de opleiding met het hele team aan de slag is gegaan met de aanbevelingen uit de TNO- en pilotaccreditatiecommissies. Zowel het ZER als de dialoog weerspiegelen volgens de commissie de open en reflectieve houding waarvan de opleiding blijkt geeft.

Het team slaagde erin het profiel van de opleiding te verfijnen en de visie op punt te stellen. Ze koppelde daaraan een heldere vertaling naar tien specifieke leerresultaten die duidelijke verschillen vertonen met de verkorte opleiding tot Professionele Bachelor in het secundair onderwijs (VKS niveau 6). Per leerresultaat werkte de opleiding een competentietraject uit.

Uit de dialoog bleek dat de verschillen tussen beide VKS-niveaus voor alle stakeholders duidelijk zijn. Gradaats- en bachelorstudenten volgen voor een aantal OLOD's samen les, maar de verwachtingen die de opleiding aan hen stelt zijn helder. De elektronische leeromgeving, waarop de leerdoelen, de lesmaterialen en de evaluatiemodaliteiten duidelijk aangegeven en tijdig beschikbaar zijn, speelt hierin een belangrijke rol.

De commissie beoordeelt het evaluatiebeleid en de evaluatiepraktijk als positief. Er is volgens haar sprake van heldere leerlijnen en leerresultaten, een toetsplan en een doordachte evaluatie op eindniveau. Het meerpaarogenprincipe en de kalibrering zorgen voor een hoge interbeoordelingsbetrouwbaarheid.

De commissie meent dat het curriculum weldoordacht is opgebouwd. Het werkplekleren is volgens haar gekenmerkt door heldere volgtijdelijkheden en afspraken. De commissie vindt het ook positief dat de opleiding op jaarlijkse basis de OLOD's screent op mogelijke overlappingen aan de hand van de door haar ontwikkelde competentiematrix.

Vakdidactiek vormt een belangrijk onderdeel in het curriculum. De commissie heeft er begrip voor dat het niet mogelijk is om vakinhoudelijke kennis in huis te hebben voor elk domein. Wel wil ze de opleiding aanbevelen om binnen het eigen team verder te professionaliseren wat de verschillende vakdidactieken betreft. Ze beoordeelt de initiatieven die vandaag al genomen worden als positief, maar ze raadt de opleiding aan hierop meer structureel in te zetten, zodat de nodige kennis niet alleen of vooral vanuit de gastlectoren moet komen, die overigens professionalisering op het vlak van 'leraren opleiden' nodig hebben.

De commissie meent dat het daarnaast belangrijk is om studenten te laten ervaren wat werken in een vaklokaal betekent. Het partnerschap met het werkveld dat de opleiding aanging in Oudenaarde geldt voor haar als een sterk praktijkvoorbeeld van lesgeven in een reële context, mét een duidelijke link naar de vakdidactische onderwijsaanpak voor verschillende vakken. Ze raadt de opleiding aan om ook voor campus Brugge bijkomende pistes te verkennen, ter aanvulling van haar huidige faciliteiten.

Klasmanagement is een aspect waarin de opleiding nog stappen kan zetten. De commissie vindt het positief dat de opleiding zelf aangeeft aan klasmanagement een groter belang te willen toekennen in de geplande curriculumhervorming. De commissie beveelt de opleiding aan klasmanagement werkelijk te beschouwen als een rode draad doorheen het volledige opleidingsprogramma, gelinkt aan de (vak)didactische lijn. Ook raadt ze de opleiding aan het werkveld nauw te betrekken bij het uitstippelen van dit traject; enerzijds kan het werkveld vanuit haar eigen praktijk bijdragen tot een geschikte aanpak, en anderzijds kan het een

zachtere overgang naar de praktijk faciliteren door studenten en afgestudeerden verder te begeleiden.

Het didactisch model van De Corte dat de opleiding hanteert, wordt volgens de commissie op een waardevolle manier ingezet. Omdat het model zich voornamelijk op de klascontext richt, raadt de commissie de opleiding aan te onderzoeken hoe ook andere contexten (zoals de schoolcontext en de overheid) kunnen verbonden worden met dit model. Wat taxonomieën betreft, raadt de commissie de opleiding aan te bekijken welke psychomotorische en sociaal-affectieve taxonomieën relevant kunnen zijn voor de studenten, in aanvulling van de herziene taxonomie van Bloom.

De commissie kon kennismaken met een opleiding die in beweging is en wil blijven. Ze geldt als een pionier op het vlak van digitale (leerkracht)competenties en didactiek en wil daarin verdere stappen zetten door een leerlijn digitale competenties te ontwikkelen. Ze onderzoekt of ze studenten keuzevakken kan aanbieden en of ze ook in de onderwijsvormen (contact-afstands- en *blended* onderwijs) meer flexibiliteit kan inbouwen.

Daarnaast draagt de opleiding een intense begeleiding van de studenten hoog in het vaandel. Traject- en LIO-begeleiders spelen daarin een belangrijke rol, maar ook de lectoren zijn erg aanspreekbaar.

De commissie vraagt de opleiding dan ook voldoende aandacht te hebben voor de taakbelasting van het team. De combinatie van intensieve studentenbegeleiding, hoge ambities op het vlak van curriculum (inhoud en vorm) en de sterke stijging van het studentenaantal zorgen voor een te monitoren werkdruk.

Het team kwam op de commissie over als dynamisch en gedreven door een wil tot permanente verbetering. De commissie vindt ook dat het team een sterke samenhang vertoont; de manier waarop de hogeschool en de opleiding de inkanteling vanuit twee CVO's hebben aangepakt, speelt daarin wellicht een positieve rol. Initiatieven als de '1 tegel policy' en het 'meerpaarogenprincipe' zijn volgens de commissie voorbeelden van een beleid dat gericht is op samenwerken – ook over de twee campussen heen – en daarin slaagt.

De commissie meent dat de opleiding sterker kan inzetten op formele participatie van de stakeholders (studenten, alumni, werkveld).

Studenten hebben veel informele mogelijkheden voor het geven van feedback, maar in het kader van kwaliteitsborging is ook formele participatie van belang, bijvoorbeeld via de opleidingsraad.

De opleiding heeft er volgens de commissie baat bij om het werkveld en de alumni meer structureel te betrekken. Het versterken van de werkveldcommissies, waarvoor de opleiding al eerste stappen zette, is alvast een mogelijkheid. Maar de commissie meent dat de opleiding ook op andere vlakken het werkveld nauwer kan betrekken, zodat het 'samen opleiden' versterkt wordt. Het werkveld beschikt over een grote expertise die maximaal zou moeten instromen in de opleiding. Anderzijds kan de opleiding het werkveld een vorm van *return* geven door in te zetten op professionalisering van de mentoren.

De commissie formuleert op basis van het gevoerde onderzoek de onderstaande aanbevelingen. Deze aanbevelingen doen geenszins afbreuk aan de positieve punten die ze identificeerde noch aan het positief advies.

- Zet in op professionalisering van het eigen team met het oog op het versterken van de verschillende vakdidactieken.
- Organiseer een permanente en structurele wisselwerking met het werkveld, zodat het 'samen opleiden' nog sterker vorm krijgt.
 - Bouw de werkveldcommissie verder uit.
 - Maak werk van een professionaliseringstraject voor mentoren.
 - Ga partnerschappen aan om de vakdidactische aanpak te versterken.
 - Betrek alumni nauwer bij de opleiding.
 - Ga bijkomende partnerschappen met secundaire scholen aan om ook in Brugge authentieke klascontexten voor praktijkvakken te voorzien.
- Geef klasmanagement een prominentere plaats in het curriculum. Zorg ervoor dat het meer een rode draad vormt doorheen het opleidingsprogramma, zodat studenten op elk moment van het traject houvast hebben.
- Draag zorg voor formele participatie door studenten in de kwaliteitscyclus.

Bijlage 1: Administratieve gegevens van de instelling en de opleiding

Instelling	Hogeschool West-Vlaanderen
Naam opleiding	Educatief Graduaat in het secundair onderwijs
Niveau en oriëntatie	Graduaat (VKS 5)
(Bijkomende) titel	Educatief gegradueerde in het secundair onderwijs
(Delen van) studiegebied(en)	Education
Afstudeerrichtingen	/
opleidingstrajecten voor werkstudenten, voltijds/deeltijds trajecten, dag-/avondonderwijs, onderscheiden vormen van diplomering	<ul style="list-style-type: none"> • Voltijds traject • Deeltijds traject • LIO-traject
De vestiging(en) waar de opleiding wordt aangeboden	<ul style="list-style-type: none"> • Campus Brugge • Campus Oudenaarde (Bergstraat en Fortstraat)
Onderwijstaal	Nederlands
Studieomvang (in studiepunten)	90
wanneer het om een graduaats- of bacheloropleiding gaat: de aansluitingsmogelijkheden en de mogelijke vervolgopleidingen; wanneer het om een masteropleiding gaat: de vereiste vooropleidingen en toelatingsvoorwaarden	<ul style="list-style-type: none"> • verkort traject (120 SP) naar de Educatieve Bachelor in het secundair onderwijs • postgraduaat lerarenopleiding

Bijlage 2: Opleidings specifieke leerresultaten (OLR)

De 10 specifieke leerresultaten (LR) van EGSO:

LR 01: De educatief gegradueerde voor secundair onderwijs formuleert concrete doelstellingen, ontwerpt krachtige leeromgevingen en gebruikt passende werkvormen en evaluatiemethodieken ter ondersteuning van het leer- en ontwikkelingsproces. Hij differentieert in functie van de klasgroep en de individuele leerlingen.

LR 02: De educatief gegradueerde voor secundair onderwijs geeft mee vorm aan een positief en ondersteunend leer- en leefklimaat. Hij geeft aandacht aan attitudevorming bij leerlingen en bereidt ze voor op het functioneren op de arbeidsmarkt en op maatschappelijke participatie. Hij gaat gepast om met diversiteit.

LR 03: De educatief gegradueerde voor secundair onderwijs beheerst de domeinspecifieke vakinhoudelijke en vakdidactische basiskennis. Hij vertaalt deze inhouden gestructureerd en praktijkgericht naar de leerlingen en gebruikt hierbij zijn relevante praktijkervaring. Hij gebruikt daarbij een correcte en gepaste taal. Hij ondersteunt leerlingen in hun studie- en beroepskeuzeproces.

LR 04: De educatief gegradueerde voor secundair onderwijs organiseert een veilige en efficiënte werk- en leeromgeving. Hij voert administratieve taken correct uit.

LR 05: De educatief gegradueerde voor secundair onderwijs professionaliseert zich en past nieuwe vakgerichte ontwikkelingen toe in zijn onderwijspraktijk. Hij reflecteert kritisch op het eigen functioneren en stuurt zichzelf bij.

LR 06: De educatief gegradueerde voor secundair onderwijs beheerst de basisvaardigheden om, aangepast aan de context, te communiceren met ouders met respect voor diversiteit.

LR 07: De educatief gegradueerde voor secundair onderwijs neemt zijn verantwoordelijkheid op in het team en neemt deel aan het overleg rond de pedagogische en (vak)didactische aanpak. Hij neemt in het schoolteam initiatieven om het pedagogisch project mee te realiseren.

LR 08: De educatief gegradueerde voor secundair onderwijs beheerst de basisvaardigheden om te communiceren met externe partners.

LR 09: De educatief gegradueerde voor secundair onderwijs kan in gesprek gaan over zijn beroep en de plaats daarvan in de samenleving. Hij kan deelnemen aan het maatschappelijk debat rond onderwijskundige thema's.

LR 10: De educatief gegradueerde voor secundair onderwijs benadert met een open geest ontwikkelingen op sociaal-politieke, sociaal-economische, levensbeschouwelijke, cultureel-esthetische en cultureel-wetenschappelijke domeinen.

Bijlage 3: Samenstelling van de commissie

De beoordeling is gebeurd door een commissie van deskundigen aangesteld door de NVAO. Deze is als volgt samengesteld:

Els Tanghe (*voorzitter*), Lerarenopleider Antwerp School of Education, Medewerker nascholingen Centrum Nascholing Onderwijs, buitenpromovendus, UAntwerpen. Tevens kleine aanstelling als lerarenopleider aan AP.

Suzanne Pinkster-Schalken (*commissielid*), Coördinator Ad Educatief Professional Beroepsonderwijs, Hogeschool Windesheim.

Bart Meukens (*commissielid*), Pedagogisch directeur Gitok bovenbouw Kalmthout.

Conny Lauwers (*student-commissielid*), student Educatief Graduaat Secundair Onderwijs, Thomas More Kempen.

De commissie werd bijgestaan door:

- **Mike Slangen** (*procescoördinator*), beleidsmedewerker NVAO.
- **Kristl Van der Heyden** (*extern secretaris*), zaakvoerder MOORLANDcommunicatie

Alle commissieleden hebben de deontologische code van de NVAO ondertekend.

Bijlage 4: Programma voor de dialoog met de opleiding

Donderdag 2 mei 2024, Howest, Campus Brugge

08u30 - 09u00	Intern beraad commissie	
09u00 - 11u00	Showcasemoment opleiding (30 min) Gesprek met opleidingsverantwoordelijken (90 min)	<ul style="list-style-type: none"> • onderwijsdirecteur Brugge-Oudenaarde • opleidingsmanager Cluster School of Education • opleidingscoördinator en lector VDH • locatieverantwoordelijke Oudenaarde en lector VDS
11u00 - 11u15	Intern beraad commissie	
11u15 - 12u15	Gesprek met lectoren	<ul style="list-style-type: none"> • lector MSTV - KLM - COO • lector WVV - VDA - VDS • stagecoördinator en lector VDH • trajectbegeleider en lector VDH • lector MSTV - KLM - COO • lector BVA - OPS • lector DCA - VDA - DED • lector PDI - TEO • lector LLB
12u15 - 13u00	Intern beraad commissie + Lunch	
13u00 - 14u00	Gesprek met studenten	<ul style="list-style-type: none"> • 6 studenten uit de opleiding
14u00 - 14u30	Intern beraad commissie	
14u30 - 15u15	Gesprek met werkveld en alumni	<ul style="list-style-type: none"> • directeur BUSO Ter Sterre • directeur Katholiek Onderwijs Ronse • directeur GO! Avelgem • directeur GO! Atheneum Oudenaarde • aanvangsbegeleider BUSO Ter Sterre • aanvangsbegeleider • alumnus • alumnus
15u15 - 15u30	Intern beraad commissie	
15u30 - 16u00	Vrij inloophmoment -> <i>Er is geen gebruik gemaakt van het vrij inloophmoment</i>	
16u00 - 16u45	Nabespreking commissie	
16u45 - 17u00	Reflectieve dialoog	Commissie + gesprekspartners opleiding

Dinsdag 7 mei 2024, Howest, Campus Oudenaarde

13u00 – 13u15	Voorstelling organisatie onderwijs op campus Oudenaarde	<ul style="list-style-type: none">• onderwijsdirecteur Brugge-Oudenaarde• opleidingsmanager Cluster School of Education• opleidingscoördinator• locatieverantwoordelijke Oudenaarde
13u15 – 14u00	Rondleiding door faciliteiten en lokalen campus Oudenaarde	

Bijlage 5: Verantwoording

De beoordeling werd uitgevoerd aan de hand van het *“Beoordelingskader Opleidingsaccreditatie op maat van de eigen regie”* van juni 2020, zoals bekrachtigd door de Vlaamse regering op 27 november 2020.

Nadat de aanvraag ingediend door de instelling ontvankelijk werd verklaard, heeft de NVAO een commissie samengesteld. Deze commissie werd goedgekeurd door het dagelijks bestuur van de NVAO. De instelling tekende geen bezwaar aan tegen de commissie.

De commissie heeft zich aan de hand van de door de opleiding verstrekte documenten op de beoordeling voorbereid. Voorafgaand aan een voorbereidend overleg heeft elk commissielid de eerste indrukken opgemaakt en werden prioritaire vragen opgesteld.

Tijdens de voorbereidende werkzaamheden heeft de commissie verder alle verkregen informatie besproken en heeft zij tevens de dialoog met de instelling en de opleiding voorbereid.

Aan de hand van NVAO's Waarderende Aanpak heeft de commissie zich tijdens de dialoog verder verdiept in de context van de opleiding en op basis daarvan een onderzoek gevoerd naar de kwaliteit van de opleiding.

Tijdens de afrondende werkzaamheden heeft de commissie alle verkregen informatie besproken en vertaald naar een holistisch oordeel. De commissie heeft deze conclusie in volledige onafhankelijkheid genomen.

Het totaal aan beschikbare gegevens is verwerkt tot een ontwerp van beoordelingsrapport. Eens alle commissieleden hadden ingestemd met de inhoud van het beoordelingsrapport, heeft de voorzitter van de commissie het beoordelingsrapport vastgesteld. Het door de voorzitter vastgestelde beoordelingsrapport werd aan de NVAO bezorgd.

Bijlage 6: Overzicht van het bestudeerde materiaal

Documentatie beschikbaar gesteld bij de aanvraag

- Zelfevaluatie rapport

